

Sulyok István tervezete magyar kultúr hivatal felállítására (1927)*

Nyolcesztendő s kisebbségi életünk sokféle nélkülözése, hiányossága és kudarca immár kétségtelessé tették egy oly központi adminisztratív szerv szükségét, amely egyfelől politikai és kulturális életünknek, vagyis a nap történetének adatait gyűjti, rendszerezi és hozzáférhetően kéznél tartja, másfelől pedig adminisztratív berendezkedéssel és felkészültséggel társadalmi mozgalmaink segítségére siet.

Beláthatatlan azoknak a feladatoknak a száma, amelyek megoldása e központi szerve vár. Ezek közül az alábbiak volnának azonnal munkába vehetők a következő módon.

I. Adatok gyűjtése és rendszerezése

Az adatgyűjtésnek célja a közéleti napi események történetének, a sérelmeknek, tanulságoknak stb. megőrzése, csoportosítása és kéznél tartása kisebbségi politikánk, publicisztikánk és tudományos kutatásunk rendelkezésére.

1. A keresett adatok fő forrása a *sajtó*. Tervezett központi szervünk a gyűjtés egymást kiegészítő két módszerét alkalmazná:

a. Megőrizné a három vezető erdélyi magyar lapnak, valamint egy-egy sváb, illetve szász, s végül egy-egy cseh-szlovákiai és jugoszláviai magyar lapnak teljes évfolyamait, amelyeknek anyagát fontosabb tárgyak és nevezetesebb személyek szerint kartotékokba venné.

b. Figyelemmel kísérné ezenfelül az összes magyar, német és román orgánumokat, amelyekhez csak hozzájutna, és azoknak az anyagát kivágások formájában csoportosítaná s tartaná a napi politikai és publicisztikai szükségletek rendelkezésére.

A napilapokon kívül megőrizné és hasonlóképpen feldolgozná a tárgykörébe tartozó bel- és külföldi folyóiratokat, valamint későbbi időpontban beszerezné és feldolgozná kivágások formájában az egész világsajtó kisebbségi vonatkozású közléseit.

2. Az adatgyűjtés másik eszköze konkrét kérdések felderítése, kérdőívek kibocsátása, illetve szociográfiai felvételek eszközlése által, amit a tervezett központi szerv adminisztratív berendezkedése és gépi felkészültsége (sokszorosító gép) tenne lehetővé.

II. A népkultúra terjesztése

Ez a mindennél fontosabb kisebbségi feladat javarészt adminisztráció kérdése. Ezek közül a feladatok közül tervezett központi szervünk azonnal munkába vehetné a következőket:

1. Legelsősorban a *népkönyvtárak* szervezését az érdekelt kiadók együttműködésének megteremtése, illetve kiadói tevékenységük összhangba hozatala útján. A szervezés kiindulópontjai itt a működő gazdakörök, a vallásos és egyéb egyesületek, a nőszerzetek, valamint a hitel- és fogyasztási szövetkezetek volnának.

Vállalná a *Dalosszövetség*, valamint tageszerveleteinek adminisztratív alátámasztását egyes nehezebb feladatai átvétele útján. Ilyenek: a kottakérdés megoldása, új egyesületek megalakulásának technikai előmozdítása stb.

3. Általánosságban minden téren pótolni igyekeznék társadalmi és kulturális egyesületeinek *központi szervét*, amely ma hiányzik. Ilyen feladatai volnának: színdarab, kölcsönkönyvtár gyűjtése műkedvelők részére, közös társadalmi akciók szervezése, az egyesületek adatainak nyilvántartása stb.

III. Kultúr diplomácia

A Nyugaton egyre nô azoknak a nemzetközi mozgalmaknak a száma, amelyek legfőbb céljukat a népek közötti kulturális közeledés útjának egyengetésében és a világháború ütötte sebek gyógyításában látják. Ezeknek a nemzetközi mozgalmaknak, az egyháziakat kivéve, Erdélyben kapcsolataik alig vannak, mert nincs szervünk, amely az összeköttetés fenntartásával járó irodai munkát elvégezné. Tervezett központi szervünk e téren azonnal levehető a munkát, s előkészíthetné egyfelől bekapcsolódásunkat egyes mozgalmakba, másfelől pedig felkelhetné szociális és kulturális bajainkra jelentős külföldi helyek érdeklődését, amelyeknek utóbb esetleg segítőkészségét is megszerezhetnénk.

IV. Ifjúsági mozgalom

Az erdélyi főiskolai magyar ifjúság nemcsak anyagi támogatásra szorul rá igen nagy mértékben, hanem nemzetünk jövőbeli vezetésének biztosítása érdekében szükség van arra is, hogy ez az ifjúság körültekintő *nemzetpolitikai nevelésben* részesüljön. Úgy az anyagi támogatás társadalmi szervezését, mint a nemzetpolitikai nevelés irányítását vállalná a tervezett központi szerv, amely az ifjúság munkájának közvetlen bekapcsolásával a nevelés legjobb iskolája volna.

Mindezekon kívül azonnal szerephez juthatna a tervezett szerv a *moldovai és bukovinai* magyarság nemzeti felébresztésének, illetve ébrentartásának munkájában, s bizonyos mértékben berendezkedhetne több irányú *sajtószolgálatra* is.

Költségvetés

Azokat a költségeket, amelyekkel ennek az intézménynek a most jelzett keretekben való felállítása jár, két csoportra kell osztanunk: olyanokra, amelyekkel az iroda berendezése és felszerelése jár, és olyanokra, amelyeket az évi fenntartás követel.

Berendezési költségek

1. Egy teljes értékű magyar-román-német tanult gépírónő fizetése havi 3000	lej	36000
2. Egy kisegítő női munkaerő kezeléshez és sokszorosításhoz, havi 1500	lej	18 000
3. Irodabér, fűtés, világítás átlagosan havi 1500	lej	18 000
4. Újságelőfizetések átlag havi 2000	lej	24 000
5. Bélyegkötség átlag napi 10 levelet számítva havonta 1500	lej	18 000
6. Papír, irodaszer, bekötés, nyomtatvány	lej	10 000
7. Utazási költségekre általányok	lej	20 000

A tervezett szerv beállítását, valamint vezető és irányító munkájának elvégzését mindaddig, amíg az intézmény teljesítőképességéről nem tesz bizonyosságot, napi négy órai munkával díjmentesen vállalom.

Kolozsvár, 1927. április 18.

Sulyok István

- Somai József: Rendszert teremteni a civil szférában
- Bereczki Kinga: Hozzászólás Somai József Rendszert teremteni a civil szférában című írásához
- Bodó Barna: Civil önépítkezés
- Farkas Éva: Civilek együtt
- Farkas Miklós: Az érdekegyeztetés, érdekvérvényesítési szolidaritás és partnerségi kapcsolatok kialakításának jelentősége a civil szerveződésben
- Dr. Fleisz János: Hozzászólás
- Kósa András László: A romániai magyar civil szféra természetrajzához
- Kötő József: A civil társadalom erői felszabadításának egy lehetséges útja
- Lőrincz Zsuzsanna: Hozzászólás Somai József vitaindító írásához
- Szenkovics Dezső: A civil szervezetek helye és szerepe a társadalomban
- Sebestyén István: A nonprofit szektor érdekvérviseletének megoldása
- Bárdi Nándor: Önszerveződés és önreflexió a két világháború közötti magyar kisebbségtörténetben
- A Népies Irodalmi Társaság Politikai Osztályának tájékoztatója a romániai magyarság megszervezéséről és a népkisebbség helyzetének tanulmányozásáról (1924)
- Jancsó Benedek feljegyzése az erdélyi kulturális és társadalmi akciókról (1926)
- Sulyok István tervezete az EMKE átalakítására (1926)
- Sulyok István tervezete magyar kultúrhivatal felállítására (1927)
- Sulyok István: Az erdélyi magyarság társadalmi szervezete
- Sulyok István: A magyar könyv Erdélyben
- Kovács György: Gyalogszerrel a Székelyföldön
- Constantin Iordachi: A nemzet újrarajzolt határai: A magyar "státustörvény" és Románia kettős állampolgárságra vonatkozó politikája a Moldovai Köztársaságban
- Juan J. Linz: Nemzetépítés és államépítés
- Charles Taylor: Nacionalizmus és modernitás
- Sorbán Angella - Nagy Kata: Beszélgetések a státustörvényről Erdélyben
- Veress Emőd: Végrehajtás és döntéshozás viszonya a helyi közigazgatásban. Miért beteg Romániában a helyi közigazgatás?
- Szász Alpár Zoltán: A demokrácia modelljei Romániában: a valóság számokban kifejezve
- Nagy Csongor István: A romániai kisebbségi jog 1945 és 1989 közötti történetének tendenciái, különös tekintettel a romániai magyarság történetére (2.)

(c) Jakabffy Elemér Alapítvány, Media Index Egyesület 1999-2004
Impresszum | Médiaajánlat | Adatvédelmi záradék